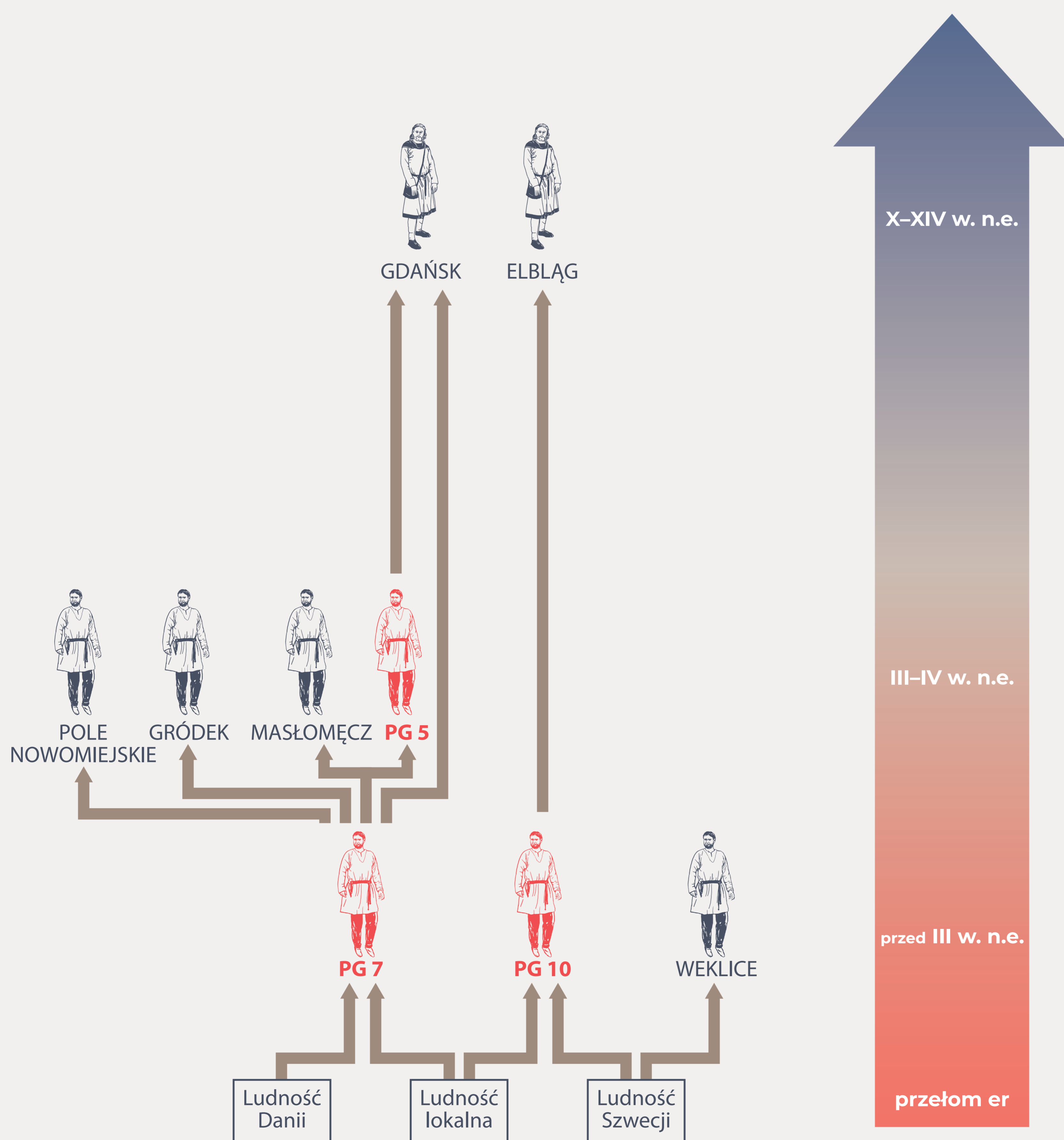

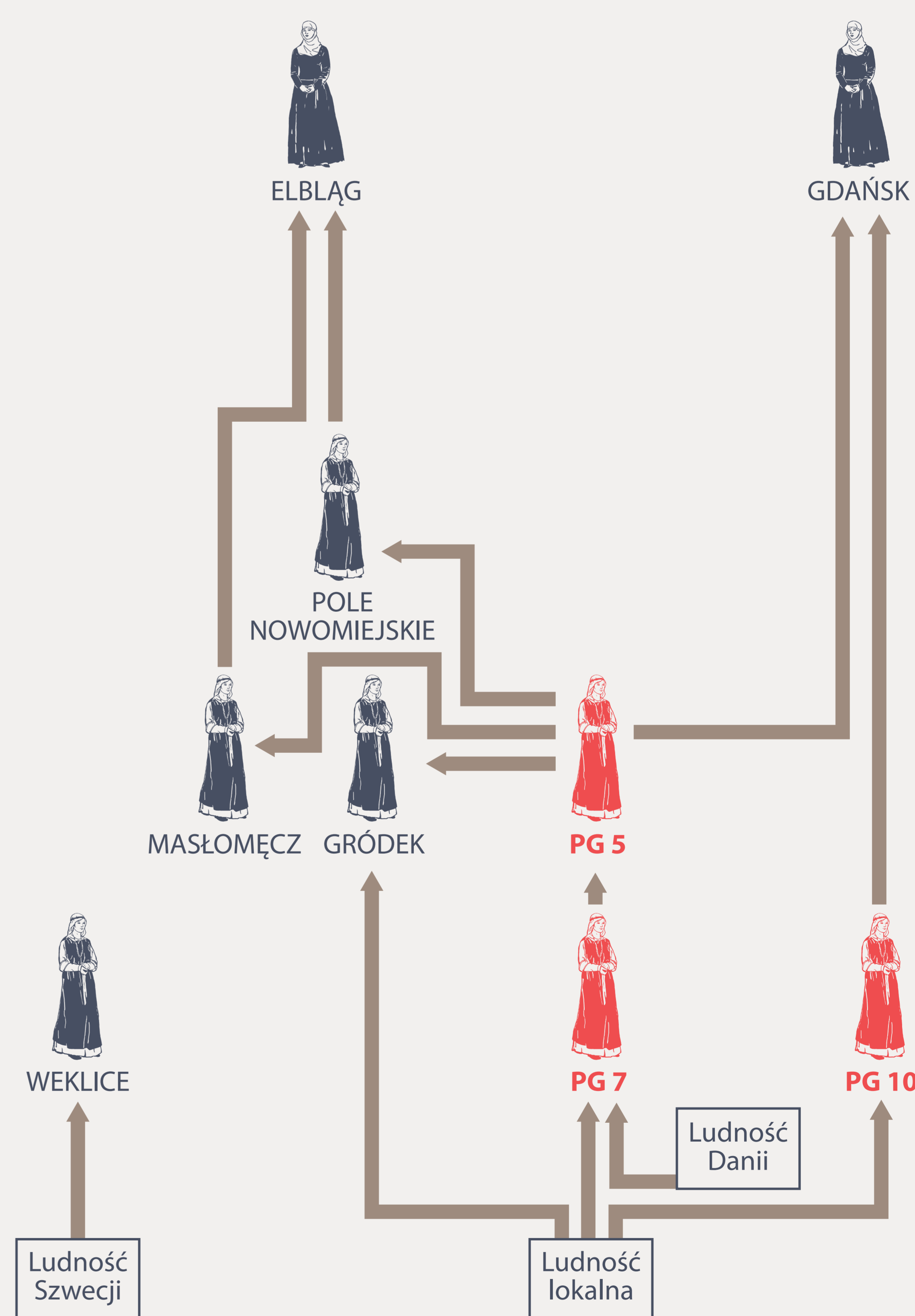
Podsumowanie

Uwarunkowania kulturowe, organizacja społeczna, warunki środowiskowe mają wpływ na warunki życia tak dawnych, jak i obecnych społeczeństw, co istotnie przekłada się na stan biologiczny populacji. Dwa tysiące lat temu warunki bytowe nie były jednakowe, zmieniały się przez kolejne 600 lat, a poszczególne grupy musiały się do nich dostosować. **Ludność kultury oksywskiej i wczesnej kultury wielbarskiej**, żyjąca w okresie od II wieku p.n.e. do I wieku n.e. (ciałopalne PG 10), **była najgorzej przystosowana do warunków środowiskowych**. Wskazują na to najniższe parametry biologiczne: najwyższa wymieralność między 20. a 30. rokiem życia osób dorosłych, najkrótsza długość życia i silne działanie doboru naturalnego przez zróżnicowaną wymieralność. Trudne warunki bytowe ludności kultury oksywskiej potwierdzają dane dla innych populacji z tego czasu. Z kolei w okresie od I do IV w. n.e. (szkieletowe: PG 10, PG 7) **przystosowanie ludności kultury wielbarskiej do warunków środowiskowych musiało się poprawić**. Widać to w poszczególnych parametrach biologicznych. W populacji tej osoby dorosłe najczęściej umierały pomiędzy 30. a 40. rokiem życia, czyli żyły średnio o 6–7 lat dłużej. Choć różnice w wysokości ciała ludności pochowanej na cmentarzysku PG 10 i PG 7 mogą wskazywać zarówno na inną sytuację ekonomiczną czy polityczną tych dwóch grup, jak i na różne powiązania międzygrupowe. Lokalizacja obu cmentarzysk jest także odmienna. Stanowisko PG 10 jest położone na południe od centrum obecnego miasta, a stanowisko PG 7 zdecydowanie bliżej centrum.

Ponadto oba cmentarzyska rozdziela rzeka Radunia. Ludność pochowana na cmentarzysku PG 10 była wyższa od ludności z PG 7, z dobrze zaznaczonym dymorfizmem płciowym tej cechy, co wskazuje na nieco lepsze warunki bytowe tej grupy, a co za tym idzie być może lepsze zorganizowanie tej populacji. Równie ciekawie przedstawia się obraz biologiczny ludności nieco późniejszej, pochowanej na szkieletowym cmentarzysku PG 5 (III–IV/V w. n.e.), usytuowanym na północ od centrum dzisiejszego miasta. W tej populacji z jednej strony najwięcej osób dorosłych umierało najpóźniej, między 40. a 50. rokiem życia, a wzrost ciała i dymorfizm płciowy był najwyższy, co może wskazywać na dobre warunki życia. Z drugiej jednak strony najkrótsza średnia długość życia ze wszystkich stanowisk, ze względu na brak osób dożywających powyżej 60. roku życia, może sugerować, że pewne elementy środowiska nie sprzyjały długiemu życiu. Niewykluczone, że na takie wyniki wpłynęło tylko częściowe przebadanie cmentarzyska. Niemniej **wszystkie te dane wskazują na ogólne dość dobre warunki ekonomiczno-społeczne, w których żyła ludność pruszczańska**. Potwierdza to również liczba i natężenie zmian chorobowych dawnych pruszczań, a także stan i dynamika biologiczna innych populacji, na których tle pruszczańska się wyróżniała. Porównanie ze średniowiecznymi gdańszczanami, wśród których byli potomkowie pruszczań, czynnie biorących udział w budowaniu nowego miasta, również wskazuje, że ich pradiadawie żyli w korzystniejszych warunkach bytowych.

Ryc. 5. Drzewo genealogiczne pruszczań

Ryc. 6. Drzewo genealogiczne pruszczańek

